

ХУДОЖНЯ ОСВІТА І ВИХОВАННЯ

Наталія МАРТИНЕНКО

*здобувач наукового ступеня Національної академії
образотворчого мистецтва і архітектури, м. Київ*

ХУДОЖНЯ ШКОЛА ЗАХІДНОГО ЛОНДОНА ЯК ПРОВІДНИЙ ФОРМОТВОРЧИЙ ЧИННИК СТАНОВЛЕННЯ БРИТАНСЬКОГО ДИЗАЙНЕРА ДРУГОЇ ПОЛОВИНИ ХІХ СТОЛІТТЯ

***Анотація.** Розглядається історія створення і діяльність Художньої школи західного Лондона — одного з провідних художньо-освітніх закладів Великобританії другої половини ХІХ ст. Робота зачіпає історичні аспекти становлення художньо-промислової освіти країни. Розкриваються особливості виховання національного британського дизайнера, спроможного вивести країну в авангард світового товаровиробництва.*

***Ключові слова:** художня школа, декоративно-ужиткове мистецтво, художньо-промислова освіта, британський дизайнер.*

Створення потужної системи художньо-промислової освіти забезпечило Великобританії належне місце в авангарді світових художніх течій і дозволило країні посісти передові позиції в міжнародному товаровиробництві в другій половині ХІХ ст. Широкомасштабний процес формування освіченого національного виробника складався з розмаїтості визначальних факторів. Велика роль у поширенні передових художніх ідей часу належить місцевим художнім закладам, створеним у столиці та в усіх промислових центрах країни. До речі, факт добре відомий і українському мистецтвознавству ще на початку ХХ ст. Наприклад, живописець Микола Федорович Роот, керівник Кам'янець-Подільської школи кераміки (1909-1912), нарікаючи на становище художньої промисловості в Російській імперії та невирішені проблеми у викладанні ужиткового мистецтва, особливо на південних і південно-західних територіях країни, зазначає, що "... у нас немає ще своїх

Раскінів і Вільямів Моррісів, і картина розвитку культурного художнього смаку в усіх прошарках суспільства в стані, що потребує реформ самовизначення — більш свідомого, так би мовити, раціонального напрямку художніх тенденцій країни”. Визнаючи вплив європейської практики на хід національного художнього життя, далі додає, що застосування подібних заходів “...тією чи іншою мірою прижилось і випробовується Росією, але не дало ще результатів, які виходять у наших сусідів, володарів художньо-промислового ринку, висловлюючись комерційною мовою, де прикладне мистецтво та його творчі-художники ціняться в усіх відношеннях однаково з усіма істинними художниками, які шукають нові ідеальні форми творчості та вносять красу в нашу” [1, 171].

Постійний розвиток і реорганізація освітньої системи впродовж століть поглинули багато первинних навчальних закладів, стерши з пам’яті нації будь-які згадки про їхнє існування. Проте саме вони, безперечно, відіграли суттєву роль у загальному процесі формування художньо-промислової освіти Великобританії, визначивши напрямок шляху декоративно-ужиткового мистецтва країни. Одним з таких закладів стала Художня школа західного Лондона, яка виховала чимало талановитих британських дизайнерів другої половини ХІХ ст. На жаль, будь-які відомості про діяльність школи відсутні в сучасних літературних і довідкових джерелах, окрім побічних згадок у монографіях, присвячених художнім діячам того часу, подібних фразі “...отримав освіту в Художній школі західного Лондона”. З опублікованого дослідження, присвяченого детальній історії вулиць Лондона, було відомо тільки те, що в другій половині ХІХ ст. будівля школи була на Грейт Тичфілд-стріт і згодом стала частиною політехнічного інституту, до речі, відомого читачам мистецтвознавчого часопису початку ХХ ст.: “Искусство в Южной России: живопись, графика, художественная печать” [2, 21]. Понад 27-річна діяльність школи сьогодні практично забута і майже зовсім невідома навіть вузькому колу фахівців, а імена її засновників і педагогів, беззастережно відданих справі мистецтва, незаслужено канули в небуття.

Постає потреба провести перше детальне дослідження про

виникнення, становлення та діяльність Художньої школи західного Лондона — неодмінної складової частини загальнодержавного навчального процесу в галузі художньо-промислової освіти Великобританії та висвітлити особливості впливу навчального закладу на формування світогляду молодих майстрів декоративно-ужиткового мистецтва в другій половині ХІХ ст.

Дивовижний стрибок зробила британська промисловість від принизливого розчарування результатами міжнародної виставки індустріальних досягнень 1851 р. до успіхів такої самої виставки 1861 р. Позначений помітно вищим рівнем художньо-естетичної якості національної продукції, він надав необхідний поштовх для створення численних художньо-промислових шкіл країни. 1862 р. у районі Лондона Мерилібон стараннями кількох дизайнерів, архітекторів і ентузіастів мистецької справи на чолі з Пітером Грехамом, Джорджом Годвіном, Губертом, Джексоном, Філіпсом і Чарльзом Макдональдом було започатковано невелику приватну художню школу. Її метою було надати можливість дітям з робітничих сімей покращити свою професійну ремісничу освіту за допомогою розвитку високохудожнього відчуття гармонії та краси [3, 2; 4, 3].

Сповнені творчої енергії та ентузіазму засновники та їхні послідовники свято вірили в спроможність і талановитість молодого покоління. Непохитна впевненість у здатності нації досягти високих успіхів у створенні утилітарних шедеврів, за умови отримання необхідного художнього навчання, лаконічно висловлена в промові одного із засновників, відомого архітектора, головного редактора журналу “The Builder” Джорджа Годвіна: “Той, хто може навчитись писати, може навчитись і малювати” [5, 4]. Перші заняття відбулися в маленькому приміщенні на Веллс-стріт, 78, проте вже за рік, після закінчення терміну оренди, Грехем надав неоціненну послугу школі, приватно орендував більше придатну для справи будівлю на Портланд-плейс, 204, де школа й розмістилася на наступні 7 років. Провідний талановитий дизайнер і співзасновник компанії “Джексон і Грехем”, він добре розумів важливість мистецької підготовки національних творчих кадрів. Високохудожня продукція столярної майстерні Джексона та Грехема на

Оксфорд-стріт стала достойною відповіддю штучним-пишномовним імітаціям у стилі королівського двору Людовіка XIV у виконанні французьких дизайнерів, які заповнили британський ринок. Вироби компанії неодноразово удостоювались уваги прискіпливої критики, отримуючи чимало призів на міжнародних виставках. Патронатна діяльність Грехема, безумовно, мала суттєвий вплив на формування характерної художньої естетики новозаснованої школи.

Директором було призначено Чарльза Макдональда Кларка, його заступником та за сумісництвом старшим викладачем — Вілмона Філбурі, молодшим викладачем — Вільяма Коунсена, почесним секретарем став Ломакс, а функції скарбника взяв на себе Джордж Годвін. Заробітна платня керівничого та викладацького складу надходила від сплати слухачів за навчання, а решта коштів на щомісячну оренду, податки та щорічні призи для учнів надавали приватні донори та промислові компанії.

Від початку в школі існували дві форми навчання: денна та вечірня. Треба зазначити, що студентами денного відділення, як правило, ставали діти із забезпечених сімей, спроможних фінансувати навчання без додаткового заробітку. Вони склали приблизно 1-2 відсотки загальної кількості слухачів. Навчання денної категорії студентів тривало від трьох до чотирьох років і коштувало приблизно сто сорок сім фунтів.

Більшість студентів вечірнього відділення працювали. У шкільних стінах зустрічалися креслярі та проектувальники, декоратори, гравери, різьбярі по дереву, каменю, слонової кістці, золотарі, майстри мистецтва вітражу та пап'є-маше, виробники музичних інструментів і меблевої продукції, столярі та представники інших ремісничих спеціальностей. Зустрічалися також учителі та офісні клерки. Загалом слухачами стали робітники сорока трьох різноманітних професій. Вечірня форма освіти не передбачала чітко визначеного терміну. За статистикою переважна більшість відвідувачів затримувались від трьох місяців до року. Щомісячна сплата за три заняття на тиждень від 7-ї години до 9:30 год. вечора складала два шилінги, за п'ять — три шилінги. Заняття для різних жіночих і чоловічих груп, поділених за спеціальностями, проходили відокремлено в

спеціально відведені дні тижня [6, 426].

Навчальна програма охоплювала історію орнаменту, дизайн орнаменту, основи кольорознавства, геометрію, перспективу та технічне рисування [7, 6]. 1875 р. додали заняття з анатомії, рисування з натури [8, 4]. Крім того, студентів наполегливо закликали до постійного самостійного підвищення рівня загальної освіти та збагачення власного кругозору, вкрай необхідного освіченому митцеві.

Створення навчально-методичної бази потребувало творчої винахідливості та гнучкості шкільного керівництва. Артизани, як правило, дуже скептично ставилися до офіційної державної програми мистецького навчання та запропонованих вправ, віддаючи перевагу завданням, безпосередньо розробленим у школі та підпорядкованим їхнім власним професійним інтересам. Тому спочатку програма була максимально вільна, цілком залежачи від потреб конкретної групи відвідувачів. Наприклад, оцінка практичних завдань з розроблення декоративного орнаменту відбувалася в повній анонімності заради того, щоби зняти з учнів зайву психологічну напругу. Збираючись двічі на місяць для обговорення виконаних ескізів, під керівництвом викладача студенти мали змогу вільно висловлювати власні думки щодо представлених робіт, без огляду на особистості та острах образити чутливу творчу натуру колег. Завдяки наполегливим пошукам викладацького складу в розробленні вдалих методик подання матеріалу та вмілому залученню кмітливих іноваційних студентських ідей щодо ефективності навчального процесу, школі вдалося створити унікально сприятливе середовище для плідної підготовки молодих творчих кадрів.

Незважаючи на відсутність у перші роки існування офіційної фінансової підтримки з боку уряду, школа швидко набрала темпи розвитку і вже за кілька років стала одним з провідних художніх закладів Англії. Лише за вісім місяців з моменту свого заснування Художня школа західного Лондона отримала дві з вісімдесяти медалей, наданих у “Національному змаганні”, перевищивши цим удвічі середній показник по країні. У травні 1862 р. кількість учнів становила 59 осіб, у червні — 65, у липні — 72, після літньої перерви зросла до 112, у лис-

топаді — 134. Проте кількість учнів поступово почала падати від 126-ти у грудні до 118-ти у січні, досягнувши тільки 90-та у квітні. Основною причиною втрати учнів були тісні кімнати та несприятливі стан умови навчання. З переїздом у нове приміщення у травні 1863 р. школа відкрила двері вже для 140-ка бажаючих. Проте відчутне покращення і порівняно з минулим було далеке від ідеалу — вісім класних кімнат нової будівлі були розраховані лише на 160 осіб [4, 3].

Важливим чинником у підготовці молодих майстрів були короткочасні виставки запозичених в Архітектурному та Національному художньому музеях матеріалів. У середині ХІХ ст. музеї країни, як правило, були зачинені в неділю — єдиний вільний день працюючого артизана. Тому неможливо переоцінити надану студентам змогу ознайомитися з творчими досягненнями майстрів минулого. Досвідчений педагогічний колектив добре розумів важливість звернення до першоджерел. Знайомство з історичними зразками підгодовувало допитливі юнацькі душі, збуджувало креативну уяву молоді, надихаючи на досягнення нових висот у образотворчому та декоративно-прикладному мистецтвах. Час від часу в шкільному приміщенні відбувалися невеликі творчі виставки відомих митців часу. Окремі з них надавали свої роботи для використання в якості наочності. Наприклад, провідний дизайнер Оуен Джонс, автор енциклопедичного підручника “ГраMATика орнаменту”, який на довгі роки став своєю Біблією студентів декоративно-прикладного мистецтва, запозичив школі чимало цінних зліпків. Джордж Джон Морант, син засновника конкурентного “Морріс і Ко” популярного магазину інтер’єрного дизайну на фешенебельній Бонд-стріт, надав вишукані художні різьблення. Ще в 1820-ті рр. Джордж Морант старший набув слави після створення вишуканих декоративних рам до картин Томаса Лоуренса на замовлення Георга ІV. Відомий архітектор, автор широковідомої книги “Індустріальні мистецтва ХІХ століття” Дігбі Ваятт забезпечив подобу шкільної бібліотеки, відчинивши двері викладачам і студентам до власної приватної колекції підручників.

1864 р. за рахунок збільшення сфери впливу, географічні

рамки було поширено на всю територію західної частини міста, змінивши назву на “Художня школа Мерилібону і західного Лондона”. Помітні успіхи вихованців художніх класів привернули увагу виконавчого комітету Центральної художньої підготовчої школи, заснованої на чверть століття раніше, у 1837 р., як Урядової школи дизайну. Патронат центрального навчального закладу миттєво приніс результат. Перетворившись цього ж року на районний філіал центральної школи, але, фактично зберігши повну автономію і назву — Художня школа західного Лондона, навчальний заклад нарешті отримав державну щорічну дотацію від Департаменту науки та мистецтва в розмірі 70 футів 1 шилінга і 4 дюймів.

Незважаючи на державні дотації та платню студентів за навчання, коштів, необхідних для повноцінного функціонування закладу, завжди бракувало. Тільки оренда приміщення складала 150 фунтів на рік. Для покращення хиткого матеріального стану кімнати надавалися в оренду митцям для отримання додаткових фінансових надходжень. З листування відомого художника Форда Медокса Брауна, який надихнув своїм мистецтвом прерафаелітів, відомо, що за домовленістю з Джорджем Стюартом, який змінив першого директора школи на цій посаді, майстер мав змогу спокійно малювати в одному з класів з 1868 по 1869 рр., сплачуючи оренду у розмірі 1 фунт за місяць. Деколи в приміщенні школи організовували благодійні музичні концерти. Подібні події викликали широкий інтерес місцевої публіки. Наприклад, 1866 р. саме з цієї нагоди майже зірвався конгрес в Архітектурному інституті, учасники і слухачі якого віддали перевагу концерту “Бродячих Менестрелів” [9, 6].

Особливою популярністю користувалися щорічні офіційні церемонії відзначення найкращих творчих робіт і нагородження студентів-переможців, привертаючи увагу багатьох шанувальників декоративно-прикладного та образотворчого мистецтва, відомих громадських діячів і преси. Найздібніші студенти отримували медалі, грамоти та почесні подяки. Медалі супроводжувалися книжковими призами, грошовими заохоченнями та стипендіями, спеціальними винагородами від Художнього товариства, а 1876 р. один із студентів навіть

отримав королівський приз [10, 3]. Час від часу вдячні вихованці підносили сюрпризи улюбленим викладачам. Так, 1865 р. студенти зовсім збентежили улюбленого заступника директора школи Філсбурі, подарувавши йому під час церемонії золотий олівець [11, 4].

Щорічні нагородження супроводжувались експозицією кращих робіт, з якими могли ознайомитись, завітавши на свято, почесні гості, друзі та родичі студентів. Поряд можна було бачити орнаменти для розпису камінних кахлів, натюрморти, олівцеві зарисовки античних статуй, візерунки для створення шпалер, гральні карти та автопортрети, ескізи квіткових і листяних рослин. Треба зазначити, що вивченню останнього надавалася неймовірно велика увага. До копіткого, досконалого вивчення природи як неодмінної складової художнього навчання неодноразово закликали передові митці часу: піонер відродження готичного стилю в британській архітектурі Огастус П'юджин, визнаний художній критик вікторіанської епохи Джон Раскін і художники прерафаеліти. Відомо, що в липні 1868 р. перший мистецтвознавець країни, який завітав на свято вручення винагород, що відбулося в приміщенні Геологічного музею на Джеремін-стріт, звернувся до студентства з натхненною промовою.

Оспівуючи шкільні досягнення, голова наглядової ради школи, депутат парламенту Бересфорд Хоуп зазначив, що студенти мріють за допомогою художньої освіти не лише отримати професійну майстерність. Перш за все вони прагнуть підвищення своєї моральної та інтелектуальної сутності. Вислів, безсумнівно, у дусі часу, особливо доречний у присутності Раскіна, який неодноразово підкреслював взаємозв'язок мистецтва та моралі. Відомий критик, фактично сформувавши естетику британського мистецького простору, наполегливо стверджував, що саме природа та безпосередній тісний контакт з нею є найвищими втіленнями духовної чистоти та моральності. Під час нагородження 1878 р. у ролі почесного президента виступив відомий архітектор, член Художнього товариства Е. Едіс, відповідальний за зведення кількох відомих офіційних споруд і багатьох приватних резиденцій, у тому числі прибу-

дову до королівського палацу Сандрингем, яку замовив принц Уельський, майбутній монарх Георг VII. Щирий прихильник реформування національного декоративно-ужиткового мистецтва, Едіс закликав, перш за все, керуватися принципами простоти й раціональності в розробленні будь-якого побутового предмета чи створенні житлового простору. Власні думки з цього приводу майстер виклав у двох впливових працях “Прикраса та обстановка міських домів” 1881 р. і “Здорова обстановка та прикраса” 1884 р. Крім того, Едіс неодноразово власноруч займався меблевим проектуванням для провідних компаній часу “Мепл і Ко” та “Джексон і Грехем”, розробляв візерунки для шпалер і кахлів на замовлення “Мінтон”, “Голлінс і Ко”. У своїй промові Едіс також зазначив, що майстерність у рисуванні можна досягти лише шляхом спостережливого, безперервного споглядання за природою, уникаючи екстравагантності та ексцентричності в дизайнах [12, 3; 13, 3].

Незважаючи на те, що 1876 р. і оглядач газети “Меркурій” назвав Художню школу західного Лондона “скромною, практичною та напіввідомою, хоча безумовно відданою інтересам індустріального мистецтва” [10, 3], наступного року приміщення, розраховане на 160 осіб, відчинило двері 563-м зацікавленим студентам. 1878 р. Державний департамент науки та мистецтва прийняв довгоочікуване рішення побудувати для однієї з найкращих шкіл країни власне приміщення, нарешті спеціально пристосоване до її специфічних потреб. Зведена за проектом Едіса з усіма тогочасними зручностями, нова триповерхова будівля, відкрита 1880 р., перевищила всі очікування викладачів і студентства. Просторі світлі класи, виставкова галерея, електричне світло та опалення надали студентам можливість цілком зосередити увагу саме на занятті мистецтвом [14].

Творчі досягнення студентів-прикладників і їхня наполеглива праця в пошуках високохудожніх форм для втілення в предметах навколишнього середовища нарешті спромоглись упевнити і академію. Головуючий на церемонії відкриття “нового палацу технічних мистецтв” академік Королівської академії мистецтв Маркс, хоча і наголосив на тому, що декоративно-ужиткове мистецтво звичайно нижче за образотворче, проте

зазначив, що, наприклад, вміло створений кахлевий орнамент чи фігурна металева ковка підвладні лише справжньому митцеві, веденому самою природою і, безперечно, є мистецтвом. На початку століття подібна думка висловлена з вуст представника академії була майже немислимою. Зростання вагомості декоративно-прикладного мистецтва та його масового викладання в спеціалізованих художніх закладах по всій країні спонукало представника королівської родини дюка Вестмінстерського прийняти почесне звання президента Художньої школи західного Лондона.

З багаторічною діяльністю школи нерозривно пов'язані імена педагогів, методистів, інших фахівців у галузі мистецької освіти: Д. Гріффітс, Вільям Коултер, Доктор Б. В. Річардсон, Д. Р. В. Вард, Джон Рендалл, Самюел М. Губерт, Пфаундс і Д. Д. Грейс. Їхня копітка щоденна праця допомогла розправити крила сотням молодих творчих талантів і забезпечила країні достойне покоління спроможних майстрів, сповнених твердої, непохитної рішучості вивести британський дизайн у авангард світової декоративної промисловості.

Упродовж усіх 27-ми років вихованці школи з переконливою постійністю отримували найвищі місця в загальнонаціональних мистецьких конкурсах [17, 4; 18, 3; 19, 2; 20, 2; 21, 2; 22, 2; 23, 3]. За часи існування школа підготувала чимало гідних талановитих майстрів у сфері декоративно-ужиткового мистецтва. Один з перших студентів Генрі Нобл став головним дизайнером великої манчестерської виробничої компанії "Гіллоу". Талановитий майстер, щиро відданий ідеалам руху "Мистецтва і Ремесла" Джон Генрі Дерл, який отримав освіту на вечірньому відділенні школи, створив чимало чудових дизайнів і з роками очолив художнє керівництво компанії свого вчителя Вільяма Морріса — "Морріс і Ко". Крім того, у стінах художньої школи пройшли підготовку чимало яскравих представників образотворчого мистецтва. Серед відомих імен можна згадати члена Королівського товариства акварелістів Джорджа Лоренса Булейда, майстра пейзажного живопису Вільяма Лакіна Тернера, відомого карикатуриста Луїса Вільяма Вейна, скульптора Вільяма Омон'єра, який взяв участь у

створенні юридичного комплексу в Бірмінгемі, та його колегу, академіка Королівської академії мистецтв Генрі Пеграма. Тільки за перші два роки існування школи шість випускників денного відділення отримали місця для навчання в Королівській художній академії. Традиція була гідно продовжена і надалі.

1889 р. під час реорганізації структури системи декоративно-промислової освіти (Департамент науки та мистецтва), Художню школу західного Лондона поглинув столичний Політехнічний інститут [16, 5]. Договір передання майнових і академічних справ, укладений між двома інституціями 25 березня, поставив фінальну крапку в багаторічній історії приватної художньої школи, ознаменувавши закінчення певної епохи в навчанні декоративно-ужитковому мистецтву.

Заснована з метою надати артизанам країни змогу отримати повноцінну художню освіту “для формування високого художнього смаку нації, яка прагнула покращення не якості й надійності товарів, які і так прекрасні, а їх загального естетичного вигляду”, за чверть століття Художня школа західного Лондона сповна досягла очікуваного. Як одна з 10-ти лондонських художніх шкіл, підпорядкованих урядовій центральній художній школі, вона прийняла в свої пенати третину загальної кількості місцевих студентів декоративно-прикладного мистецтва, стала однією з найуспішніших художніх шкіл часу і поряд з іншими провідними мистецькими закладами відіграла важливу роль у формуванні естетичних поглядів не одного покоління прикладників. Історія багаторічної плідної діяльності педагогів художньої школи та творчі здобутки талановитих учнів дають можливість частково наблизитися до розуміння загальнодержавного процесу становлення декоративно-промислової освіти та її впливу на мистецькі віяння Великобританії в другій половині ХІХ ст. Художня школа західного Лондона та творча спадщина її вихованців безсумнівно гідні вдячної пам’яті нації та поглибленого дослідження з боку сучасного покоління мистецтвознавців.

1. Ротт Н. Ф. Воспитание и развитие прикладного искусства и художественной промышленности России // Искусство в Южной России:

живопись, графика, художественная печать. — 1913. — № 4-5. — С. 169-176. **2.** Марголин Д. Фотографическое отделение при Политехнике в Реген-стрит (Лондон) // Искусство и печатное дело. — 1909. — № 3. — 21 с. **3.** The Marylebone School of Art // The Borough of Marylebone Mercury (далі ВММ — Н. М). — 1863. — № 309. — 4 р. **4.** Marylebone and West London School of Art // The Borough of Marylebone Mercury. — 1863. — № 309. — 4 р. **5.** Distribution of Prizes at the West London School of Art, 204, Great Portland Street // ВММ. — 1864. — № 363. — 4 р. **6.** Report of the Science and Art Department of the Committee of Council of Education. V. 1-46. — London: George E. Eyer and William Spottiswoode. — 1854-1899. — 624 р. **7.** West London School of Art // The Standart. — 1872. — № 14810. — 8 р. **8.** West London School of Art // ВММ. — 1875. — № 908. — 4 р. **9.** This Evening News // The Pall Mall Gazette. — 1866. — № 432. — 12 р. **10.** The West London School of Art // ВММ. — 1876. — № 964. — 4 р. **11.** Distribution of Prizes — West London School of Art // ВММ. — 1865. — № 412. — 4 р. **12.** West London School of Art // ВММ. — 1878. — № 1072. — 4 р. **13.** West London School of Art // ВММ. — 1878. — № 1115. — 4 р. **14.** West London School of Art // Daily News. — 1880. — № 10538. — 8 р.; West London School of Art // ВММ. — 1880. — № 1166. — 5 р.; West London School of Art // The Morning Post. — 1880. — № 33568. — 8 р. **15.** Art in Marylebone // ВММ. — 1877. — № 1035. — 4 р.; West London School of Art // ВММ. — 1881. — № 1213. — 5 р.; West London School of Art // Daily News. — 1882. — № 11444. — 8 р.; West London School of Art // The Morning Post. — 1882. — № 34472. — 8 р.; West London School of Art // Daily News. — 1884. — № 11789. — 8 р.; The West London School of Art // The Morning Post. — 1885. — № 35136. — 8 р.; West London School of Art // The Standart. — 1885. — № 19166. — 8 р. **16.** West London School of Art // ВММ. — 1889. — № 1654. — 5 р.

Annotation

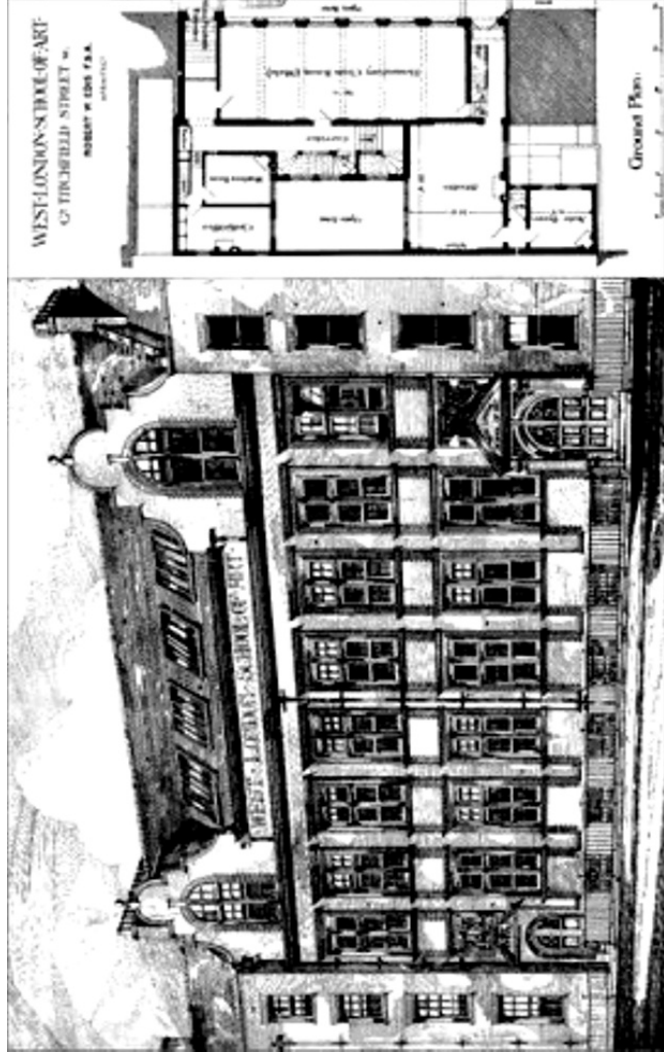
Natalia Martynenko. West London School of Art as a leading factor in the formation of the national British designer in the second half of the XIX century. *The article looks at the foundation and development of the West London School of Art — one of the leading art education establishments of Britain in the second half of the XIX century. It touches historical aspects regarding the formation of industrial art education in the country. It explores forming specifics of the national British designer, capable to lead the country in the avant-garde of the world industrial production.*

Key words: *West London School of Art, applied decorative art, industrial art education, national British designer.*

Аннотація

Наталія Мартыненко. *Художественная школа западного Лондона как ведущий формообразующий фактор становления британского дизайнера второй половины XIX столетия.* В статье рассматривается история создания и развития Художественной школы западного Лондона — одного из ведущих художественно-образовательных заведений Великобритании второй половины XIX ст. Работа затрагивает исторические аспекты становления художественно-промышленного образования страны. Раскрываются особенности воспитания британского дизайнера, способного вывести страну в авангард всемирного товаропроизводства.

Ключевые слова: художественная школа, декоративно-прикладное искусство, художественно-промышленное образование, британский дизайнер.

Р.В. Еддіс. Проект будівлі Художньої школи.
Західний Лондон